

ВІДГУК
офіційного опонента доктора юридичних наук,
професора Сергєєвої Діани Борисівни на дисертацію
Яковчука Івана Володимировича «Розслідування
зловживання впливом», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081
«Право»

Ступінь актуальності обраної теми. В останні роки корупція в Україні набула загрозливих масштабів і торкнулася без виключення усіх сфер суспільного життя. На сьогодні, в умовах воєнного стану, корупція становить пряму загрозу національній безпеці, залишається однією із найважливіших проблем, що турбують українське суспільство, бізнес, міжнародні інституції, іноземних партнерів та союзників.

Виявлення, розкриття та розслідування корупційних злочинів на сьогодні становить особливу складність через високий рівень латентності, недосконалістю законодавства, тісними контактами осіб, які володіють значними грошовими коштами, добутими злочинним шляхом.

Серед корупційних кримінальних правопорушень одним із найбільш латентних є зловживання впливом (ст. 369² КК України). Зокрема, згідно зі статистичними даними, представленими на сайті Офісу Генерального прокурора, у 2013 р. до ЄРДР була внесена інформація лише про 94 кримінальні правопорушення, 2014 р. – 131, 2015 р. – 208, 2016 р. – 254, 2017 р. – 249, 2018 р. – 285, 2019 р. та 2020 р. – по 193. У період з 2020 по 2022 рр. відбувалося певне коливання у межах від 190 до 290 фактів, а у 2023–2024 рр. зафіксовано помітне збільшення їх кількості до понад 400 фактів.

Водночас, офіційні статистичні дані лише частково відображають реальні показники щодо вчинення даних кримінальних правопорушень унаслідок складності виявлення та документування, доказування обставин кримінального провадження, застосування правопорушниками та іншими зацікавленими особами заходів з приховання та спроб уникнення відповідальності. Відповідно, наслідком є проблеми документування та доказування обставин кримінального правопорушення та подальшого судового розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних із зловживанням впливом.

Очевидною та нагальною також є потреба в сучасній методиці розслідування зловживання впливом з урахуванням чинного законодавства, правоохоронної практики та специфіки умов воєнного стану. Вказані та інші обставини засвідчують актуальність обраної здобувачем теми дисертації.

Актуальність обраної теми дослідження додатково аргументується тим, що обрана тема дослідження пов'язана із **науковими програмами, планами, темами**. Зокрема, дисертаційне дослідження виконане відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126), Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції на період до 2026 року, (розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 року № 1155-р), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 11 червня 2020 року № 454), а також основних напрямів

наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ (протокол від 26 жовтня 2021 року, № 20), зареєстрована Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 823, 2021 рік).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, є обґрунтованими і достатньо переконливими. Для досягнення поставленої мети з точки зору методології дисертаційне дослідження базується на комплексі загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: *порівняльно-правовому* – під час узагальнення думок науковців із приводу теоретичних засад формування методики розслідування кримінальних правопорушень та виокремлення елементів криміналістичної характеристики (підрозділи 1.1); *формально-логічному (догматичному)* – під час встановлення змісту категорії криміналістична характеристика зловживання впливом, її елементів та обрання основних напрямів розслідування (підрозділи 1.2, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4); *діалектичному* – дозволив розглянути усі питання теми в динаміці, виявити їх взаємозв'язок і взаємозумовленість та сприяв розумінню об'єкта дослідження в частині поєднання науки та практичної діяльності учасників кримінального провадження (розділи 2–3); *системно-структурному* – з метою визначення типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування, а також для вирішення проблемних питань взаємодії слідчих зі співробітниками оперативних підрозділів та міжнародного співробітництва, проведення процесуальних дій у таких кримінальних провадженнях (підрозділи 2.2, 2.3, розділ 3) та ін.

Визначені здобувачем методи використано у дисертації в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, з доволі коректним підходом, що

забезпечило належний рівень повноти, об'єктивності та достовірності результатів наукового пошуку.

Дисертант у роботі використав належні емпіричні джерела: результати вивчення 76 кримінальних проваджень; зведені дані анкетування 30 детективів Бюро економічної безпеки України, 20 детективів Національного антикорупційного бюро, 15 детективів Державного бюро розслідувань та 150 співробітників Національної поліції України (97 слідчих та 53 оперуповноважених) у Київській, Львівській, Одеській, Рівненській, Хмельницькій областях і місті Києві; статистичні й аналітичні дані Офісу Генерального прокурора, МВС України, Державної судової адміністрації України (звіти та узагальнення Верховного Суду, роз'яснення Конституційного Суду України); матеріали Агентства з розшуку та менеджменту активів (ARMA); міжнародних інституцій (Європейський Суд з прав людини (ЄСПЛ), Європейський центр захисту прав людини (EHRAC), а також медійна публіцистика й результати багаторічного вивчення слідчої та судової практики на підставі значного досвіду роботи автора в правозахисній та правозастосовній сферах.

Новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Результатам дисертаційного дослідження І. В. Яковчука характерний належний ступінь наукової новизни, який визначається тим, що представлена дисертаційна робота є одним із перших в Україні комплексним дослідженням теоретичних і практичних засад розслідування зловживання впливом в контексті чинного кримінального процесуального законодавства й актуальної слідчо–судової практики, зокрема, в умовах воєнного стану. В роботі сформовано ряд наукових положень, що характеризуються новизною:

Зокрема, вперше:

– розроблено наукові основи розслідування зловживання впливом, які ґрунтуються на опрацюванні положень криміналістики, кримінального процесу, оперативно–розшукової діяльності, кримінального права, а також

антикорупційного законодавства й правозастосовної практики правоохоронних інституцій та об'єднані в науковий продукт і практичний інструментарій, що містить побудову описової моделі й розроблених на її основі рекомендацій з досудового розслідування, предмет якої визначається криміналістичною характеристикою, зміст охоплює пошуково–пізнавальні процеси, що впливають із тактичних завдань, а напрям і послідовність процесуальних дій обумовлені слідчою ситуацією початкового етапу розслідування;

– обґрунтовано важливість встановлення зв'язків між основними елементами криміналістичної характеристики зловживання впливом (предмет протиправного посягання; спосіб учинення кримінального правопорушення; типова «слідова» картина; характеристика особи правопорушника), на основі чого виокремлена специфіка розслідування таких кримінальних правопорушень;

– систематизовані типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування зловживання впливом з урахуванням суб'єкта зловживання впливом, способу вчинення кримінального правопорушення, можливого зв'язку зловживання впливом з іншими кримінальними правопорушеннями, відомостей про предмет кримінального правопорушення та джерела отримання інформації про зловживання впливом;

Ряд положень було удосконалено та дістали подальшого розвитку, що розкрито за змістом дисертаційного дослідження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, у наукових працях. Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, відображено у десяти наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, п'ять – у збірниках тез науково–практичних конференцій та круглих столів.

Таким чином, ознайомившись із дисертацією та публікаціями І. В. Яковчука з теми дослідження слід констатувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, переважно є обґрунтованими, об'єктивними, достовірними та містять елементи наукової новизни.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та можуть бути використані надалі у:

– *практичній діяльності* органів досудового розслідування Національної поліції України та Бюро економічної безпеки України – під час проведення занять в системі службової підготовки, семінарів, нарад, а також під час підготовки листів–роз'яснень до органів досудового розслідування територіальних органів Національної поліції України, що сприятиме вдосконаленню процесуальної діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України (акт Головного слідчого управління Національної поліції України від 4 березня 2025 року, № 33161–2025, акт Бюро економічної безпеки України від 7 березня 2025 року);

– *освітньому процесі* – при викладанні навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень» під час підготовки навчально–методичних та дидактичних матеріалів, а також під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти (акт Національної академії внутрішніх справ від 5 березня 2025 року, № 17–ОП).

Більшість положень дисертації може бути використано для законодавчого, методичного та інформаційного забезпечення діяльності судових установ і громадських організацій правоохоронного спрямування.

Оцінка змісту дисертації. Структура дисертаційної роботи І. В. Яковчука відповідає встановленим вимогам. Вона структурована і складається з з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів,

що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (216 найменувань на 22 сторінках) та чотири додатки на 18 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 230 сторінок, із них основний текст – 175 сторінок.

Автор системно і логічно відобразив зміст наукового дослідження, який включає в себе послідовне вирішення проблем дисертації згідно предмета дослідження. Послідовно та змістовно розкрито мета і завдання дослідження з відображенням їх у висновках до розділів і загальних висновках, що сприяє легкості та цілісності сприйняття наукового доробку. Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження достатньо обгрунтовані в тексті поданої праці.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленою дослідження. Анотація викладена державною та англійською мовами.

У *вступі* визначено об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання, наведено актуальність обраної теми та відомості про апробацію результатів дисертаційного дослідження та ін.

У *першому розділі* дисертації «**Теоретичні засади розслідування зловживання впливом**» досліджуються особливості формування методики розслідування зловживання впливом (підрозділ 1.1) та формується криміналістична характеристика злочинів цього виду (підрозділ 1.2), через розкриття її відповідних елементів: предмета противоправного посягання, способам вчинення кримінальних правопорушень, типової слідової картини та особи правопорушника.

У підрозділі 1.1. автор робить огляд факторів, що негативно впливають на розслідування корупційних кримінальних правопорушень, а також наукових досліджень, присвячених формуванню криміналістичних методик, їх класифікації, завданням та змісту та пропонує в методиці розслідування зловживання впливом виокремити такі структурні елементи:

1) криміналістична характеристика зловживання впливом; 2) початковий етап розслідування зловживання впливом; 3) проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зловживання впливом.

За змістом підрозділу 1.2. автором обґрунтовано вагоме наукове й пракселологічне значення криміналістичної характеристики та наведене авторське визначення, за яким криміналістична характеристика зловживання впливом – це сукупність відомостей, розроблених наукою і практикою, що відрізняє це злочинне діяння від інших видів кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, і визначає програму процесуальних дій, спрямованих на всебічне, повне і неупереджене дослідження обставин вчинення таких кримінально–караних діянь, надання їм належної правової оцінки, а також сприяє всебічній, повній, об'єктивній оцінці слідчої ситуації, що склалася, й визначає перспективно–прогностичний напрям ходу досудового розслідування (стор. 46 дис.)

Визначено та надано змістовного наповнення основним елементам криміналістичної характеристики зловживання впливом: 1) предмет протиправного посягання (неправомірна вигода); 2) спосіб учинення кримінального правопорушення; 3) типова слідова картина (будь–які зміни матеріального (навколишнього) середовища, що виникли в результаті вчинення кримінального правопорушення і є його наслідками (комплекс матеріальних та ідеальних слідів, що притаманні зловживанню впливом та певним способам і етапам його вчинення)); 4) характеристика особи правопорушника (фізичні та соціально–демографічні дані, а також негативні чинники, що мали вплив на формування і здійснення злочинної поведінки тощо).

У другому розділі дисертації «Початковий етап розслідування зловживання впливом» визначаються особливості початку досудового розслідування та обставини, що підлягають встановленню (підрозділ 2.1), наводяться типові слідчі ситуації, що виникають під час розслідування цих

кримінальних правопорушень, та алгоритми їх вирішення (підрозділ 2.2), характеризується взаємодія слідчого зі співробітниками оперативних підрозділів та міжнародне співробітництво (підрозділ 2.3).

Позитивно, що за змістом підрозділу 2.1 здобувач звертає увагу не лише на загальні правові й фактичні підстави початку кримінального провадження щодо зловживання впливом, але й на особливості, зумовлені особливим правовим режимом – воєнним станом. Автором наведено типовий перелік обставин, що підлягають встановленню та відповідно доказуванню в кримінальних провадженнях про зловживання впливом, а саме: 1) подія кримінального правопорушення (в тому числі, час вчинення кримінально-протиправних дій, спосіб їх учинення, характер, умови та особливості роботи підприємства, установи або організації, де вчинено кримінальне правопорушення); 2) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, форма її вини, мотив, мета, а також належність до суб'єкта кримінального правопорушення; 3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також обсяг процесуальних витрат (у тому числі, розмір отриманих коштів службовою особою як неправомірна вигода); 4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, виключають кримінальну відповідальність або є підставою для закриття кримінального провадження; 5) обставини, які підтверджують, що гроші, цінності та інше майно, що підлягають спеціальній конфіскації, одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від такого майна, або призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення чи винагороди за його вчинення, або є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом, або підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення; 6) обставини, що є

підставою для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Слушно зазначається, що цей перелік є типовим, однак у кожному конкретному випадку може виникати необхідність у встановленні й інших, індивідуальних, не менш важливих для кримінального провадження обставин.

За змістом підрозділу 2.2. автором надане авторське визначення слідчої ситуації під час розслідування зловживання впливом, під яким запропоновано розуміти динамічну систему, що складається у ході слідчої діяльності, змінюється під впливом об'єктивних і суб'єктивних обставин, впливає на хід кримінального провадження та на встановлення обставин, що підлягають доказуванню, ефективна оцінка якої сприятиме вирішенню завдань досудового розслідування; визначені фактори, що впливають на формування і розвиток слідчої ситуації під час розслідування зловживання впливом (стор. 102 дис.) та підсумовано, що типові слідчі ситуації розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із зловживанням впливом формуються з урахуванням: а) *суб'єкта* кримінального правопорушення; б) *способу* вчинення кримінального правопорушення; в) *зв'язку* з іншими правопорушеннями; г) *відомостей про предмет правопорушення та ін.* Для кожної з окреслених типових ситуацій запропонована програма дій слідчого щодо виконання поставлених завдань.

Висвітлюючи у підрозділі 2.3. особливості взаємодії слідчого з оперативним підрозділами та міжнародне співробітництво, визначено, що основними формами взаємодії між слідчими та оперативними працівниками під час досудового розслідування зловживання впливом є виконання оперативними підрозділами доручень слідчих (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України) із конкретизованим переліком дій та встановленим терміном виконання, а також спільна діяльність у складі СОГ.

Встановлено, що в кримінальних провадженнях, пов'язаних з корупційними кримінальними правопорушеннями, іноді виникає необхідність в міжнародній співпраці, розглянуто етапи здійснення

міжнародного розшуку осіб, яким повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ст. 369² КК України.

У *третьому розділі* дисертації **«Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зловживання впливом»** розкривається організація і тактика проведення огляду, зокрема, огляду місця події, документів, у тому числі, грошових знаків, які є предметом неправомірної вигоди та електронних документів (підрозділ 3.1), обшуку (підрозділ 3.2), допиту (підрозділ 3.3), висвітлюються особливості призначення експертиз (підрозділ 3.4).

За змістом підрозділу 3.1. встановлено, що об'єктами огляду місця події під час розслідування досліджуваної категорії кримінальних правопорушень є як місця роботи, місця проживання, автомобілі учасників злочинної діяльності, пов'язаної зі зловживанням впливом, так і інші місця їхнього перебування. Головними завданнями огляду місця події визначені виявлення власне предмета кримінального правопорушення, а також відшукування документів, що відображають виконання службовою особою певних дій в інтересах третьої особи, за які було одержано неправомірну вигоду.

Визначено об'єкти, на які в першу чергу необхідно звертати увагу слідчому (детективу) під час огляду місця події в службових кабінетах посадових осіб: робочий стіл та шафи підозрюваного – з метою пошуку і вилучення документів, що можуть мати відношення до розслідуваного кримінального правопорушення; комп'ютери, телефони, електронні носії інформації, якими користується підозрюваний – з метою аналізу електронного листування, фінансових операцій; фінансові документи, звіти, рахунки, що можуть підтвердити факт отримання неправомірної вигоди; грошові кошти, цінності – з метою перевірки законності їх походження; системи відеоспостереження – з метою аналізу записів щодо контактів підозрюваного.

У підрозділі 3.2. слушно акцентується увага на правових позиціях Верховного Суду, зміст яких стосується проведення обшуку, запропоновано низку тактичних прийомів, що доцільно застосовувати в ході обшуку: відволікаючі прийоми; проведення розвідопитування, що дає змогу спрогнозувати можливий спосіб протидії розслідуванню; спостереження за реакціями та поведінкою обшукуваних осіб при наближенні чи віддаленні від певних місць, де проводиться обшук; постійний обмін інформацією між учасниками обшуку про виявлені предмети, способи їх приховання та прийоми виявлення; постійний зв'язок між групами; проведення одиночного або групового обшуків. Визначений предмет пошуку, а саме: документи, які відображають законодавчі, нормативно-розпорядчі положення, що регламентують діяльність організацій державної та недержавної форм власності; посадові інструкції, накази про призначення на посаду тощо; установчі документи (статут, установчий договір, протоколи зборів вкладників, реєстраційне свідоцтво, ліцензія на заняття певним видом діяльності); документи органів державного контролю, на які покладено обов'язок щодо забезпечення законності діяльності контролюючих організацій; грошові кошти та інше майно, здобуте злочинним шляхом; предмети й документи, що мають значення для кримінального провадження (наприклад, одяг підозрюваного, мобільні телефони, пластикові картки, платіжні квитанції тощо); комп'ютери, периферійні пристрої до них, електронні носії інформації.

У підрозділі 3.3. виокремлено осіб, яких доцільно допитувати в процесуальному статусі свідків та запропоновані обставини, які можуть становити предмет їх допиту (стор. 150-151 дис.), визначені типові слідчі ситуації їх допиту та встановлені критерії, яким мають відповідати питання, які їх ставляться. Визначено предмет допиту підозрюваного та тактичні особливості його проведення.

Доцільним є розгляд тактики проведення одночасного допиту у кримінальних провадженнях досліджуваного виду, визначені тактичні

прийоми, що значно підвищують його ефективність (надання учасникам одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб ініціативи в дослідженні питань, з приводу яких виникли суперечності; розгляд спірних питань у зворотній послідовності розвитку подій; пред'явлення доказів для поживлення асоціативних зв'язків пам'яті; поділ предмета одночасного допиту на частини тощо).

У підрозділі 3.4. проаналізовано важливість судових експертиз у кримінальних провадженнях про зловживання впливом, акцентовано увагу на специфіці експертних досліджень у кримінальних провадженнях про корупційні кримінальні правопорушення, що передбачає застосування комплексного підходу. Автор приділив увагу вивченню емпіричних джерел і визначенню недоліків, пов'язаних із призначенням судових експертиз під час розслідування зловживання впливом. Дисертантом докладно розглянуто можливості окремих видів криміналістичних та інших судових експертиз, що призначаються під час розслідування зловживання впливом.

Висновки, сформульовані дисертантом, відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження.

Таким чином, дисертація І. В. Яковчука відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальні наукові та практичні завдання.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Івана Володимировича Яковчука, водночас необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. На погляд офіційного опонента, зведені результати опитування відповідних респондентів з практичних питань щодо розслідування зловживанням впливом, представлені у Додатку Б до дисертації (стор. 218-221 дис.), а також результати системного аналізу вивчених 76 кримінальних проваджень, зареєстрованих в ЄРДР за фактом вчинення кримінального

правопорушення передбаченого ст. 369² КК України, представлені в Аналітичній довідці (Додаток В, стор. 222-226 дис.), досить побіжно представлені у тексті дисертації та не в повній мірі використані при обґрунтуванні дисертантом відповідних положень та висновків.

2. Дисертантом здійснено класифікацію типових слідчих ситуацій, що складаються на початковому етапі розслідування зловживання впливом. Зокрема, виділено наступні групи типових слідчих ситуацій: 1) з урахуванням суб'єкта зловживання впливом; 2) з урахуванням способу вчинення кримінального правопорушення; 3) з урахуванням можливого зв'язку зловживання впливом з іншими кримінальними правопорушеннями; 4) з урахуванням відомостей про предмет кримінального правопорушення; 5) з урахуванням джерела отримання інформації про кримінальне правопорушення, запропоновані алгоритми дій слідчого у кожній з них. Разом з тим, будь-яку слідчу ситуацію можна віднести до тієї чи іншої класифікаційної групи за вищевказаними критеріями, що знижує практичне значення її використання.

3. Розкриваючи зміст і сутність портретної експертизи, її значення у розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 369² КК України, автор не бере до уваги, що переважна більшість сучасних фото та відеозображень, є виготовленими та зафіксованими за допомогою цифрових технічних засобів, а отже, наразі призначається комплексна експертиза, що на першому етапі встановлює аутентичність представленого на дослідження зображення (відсутність монтажу відео, редагування фотозображення тощо), а на другому – вже безпосередньо здійснюється ідентифікація особи за ознаками зовнішності, тобто класична портретна експертиза.

4. За змістом наукової новизни, рубрика «удосконалено», здобувач заявляє, що ним удосконалено «форми взаємодії між слідчими та оперативними працівниками під час досудового розслідування зловживання впливом, зокрема, виконання оперативними підрозділами доручень слідчих (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України) із конкретизованим переліком дій та

встановленим терміном виконання, а також спільна діяльність у складі СОГ» (с. 22-23 дисертації). Варто зауважити, що наукове дослідження, навіть дисертаційного рівня, не в змозі удосконалити практичну діяльність, якою є взаємодія між вказаними або іншими підрозділами, а отже, варто було зазначити, що дисертантом розроблені пропозиції щодо її удосконалення.

Однак, зазначені зауваження носять дискусійний характер, відображають власну наукову позицію офіційного опонента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час прилюдного захисту дисертації. Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Ідеї, думки, позиції, результати дослідження і тексти праць інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей або результатів без оформлення належного цитування. Дисертант відповідально дотримався норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дисертаційна робота І. В. Яковчука є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

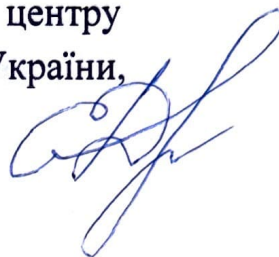
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертація **Яковчука Івана Володимировича** на тему **«Розслідування зловживання впливом»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем формування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо розслідування злочинів цього виду.

2. Дисертація **Яковчука Івана Володимировича** на тему **«Розслідування зловживання впливом»**, є завершеною працею, повністю відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор **Яковчук Іван Володимирович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Офіційний опонент –
головний науковий співробітник
лабораторії №1 науково-організаційного центру
Національної академії Служби безпеки України,
доктор юридичних наук, професор
_____ 2025 р.

Діана СЕРГЄЄВА

Підпис Сергєєвої Діани Борисівни засвідчую.

Учений секретар Національної академії
Служби безпеки України
кандидат юридичних наук, доцент

Андрій ПРОЗОРОВ